

გაზეთის ფასი

გაზეთის ფასი: ერთი წლით — ექვსი მან., ნახევარი წლით — სამი მან., სამი თვით — ერთი მან. და ხუთმეტო შაური, ერთი თვით — სამი აბანი.

წერილები ამ ადრესით უნდა გამოგზავნონ: ВЪ Типографіи, въ редакціи газеты „ПРОБА“.



ხელის-მოწერა

თფილისში: ბაზეთის „ლორეანის“ უბანში, მთათისში: ანტ. ლორთქიფანიძის ბიბლიოთეკაში.

ბაზეთი შემდეგი ადრესით უნდა დაიბარონ: ВЪ Типографіи, въ контору газеты „ПРОБА“.

რედაქცია: ძველი ინსტიტუტის ქუჩაზედ, სოლომონ მირიანოვის სახლებში.

ქანთარა: ივანოვის ბიბლიოთეკაში, სასახლის მეიდანზე, შაბურაძის სახლებში.

ზინაბარი

საქართველო: თფილისი, 24 მაისს 1874 წ. — წერილი ამბები — „ლორეანის“ კორპორაციის სოლომონიანი — ნუ თუ იმერეთში ხე-დაქლოდან — რუსეთი: წერილი ამბები — უცხო ქვეყნები: საფრანგეთი — წერილი პარიზიდან — ნარკვი.

საქართველო

თფილისი, 24 მაისს 1874 წ. მინ არ დაგვეთანხმება, რომ ჩვენში რაც დრო მოდის წერა კითხვის ცოდნა თუ არ კლებულობს, ისრე საფუძვლიანად და მუყაითათ არ ერცეოდება, როგორც წინა დროებში. ჩვენი დედების საქმე უწინ ის იყო, რომ შეიღებოდა გაწარდათ და შეძლების დავარათ ესწავლებინათ მათთვის. ისინი საკმაოდ იყვნენ განვითარებული წერა კითხვაში, ლიტერატურასთან ახლოდ იყვნენ გაცნობილნი, ზოგიერთი კადევაც გამოდიოდნენ სალიტერატურო ასპარეზზედ, ამასთანავე იცოდნენ სხვა და სხვა ხელსაქმარი, კერეა, პრა, ქსოვა და სხე... დედები ვალდებულად სთვლიდნენ თავის

თავს, ეს მათი ცოდნა შეიღებოდათ გარდაცვათ, ნამეტურ ქალებსთვის. მჯახი ჩვენი შკოლა იყო წინეთ და დედა — მასწავლებელი. დედა? დედს ჩვენს დედებს დაუკრეფიათ ხელი გულზე და, ნურას უკაცრავათ, იმათ ეს წმინდა ვალდებულება აღარახსოვთ. ისინი მოგახსენებენ: აი შკოლები, აი გიმნაზიები, აი მკერელებიც, მქსოველებიც. ჩვენზედ უკეთ აღასრულებენ ისინი ჩვენს ვალდებულებას, და სხე... ამ გვარმა მოვლენამ, ჩვენდა საუბედუროთ, აი რამდგომარეობაში ჩაგვყენა. ჩვენი ყმაწვილები გაჭირვებით სწავლობენ წერა-კითხვას, მრავალი სრულებით რჩებიან უსწავლელნი. შკოლაში მხეცებივით შედიან, თითქო ისინი სადმე უღაბური ტყიდამ გამორეკილი იყვნენ. ეს არის ერთი მიზეზი, რომ ჩვენი ყმაწვილები ასრე ცუდათ მილოდვენ სწავლის მოედანზე და სხე და სხე სენები გასჩენია ჩვენს გაჭირვებულ ქვეყანას. ჩვენს ყმაწვილებს არც რუსული ენა ესმისთ კარგად, არც ქართული, არც ფრანკულული. შევლაფერში ფეხს იმტრევენ, ყველგან ვხეტებიან, მაგრამ კარგი მუშა, კარგი მტოდნე, კარგათ განვითარებული არსად სჩანს. რა ჯაფა, რა ქაპან-წყევტა გამოუყ

ლიათ ამ ყმაწვილებს, რომელსაც თავისი მზრუნველი სიყმაწვილოე შკოლაში, თითქო უღაბრაში, გაუტარებიათ და თავისი ნიჭითა და მეცადინეობით ცოტა რამე შეუსწავლიათ, ცოტა რამე შეუძენიათ! ამ მოსახზრებამ ჩვენ მოგვიყენა იმ დასკვნამდ, რომ უნდა ვიზლოთ ჩვენი დაკარგული, უნდა უშველოთ ჩვენს აწ-მყოს, თუ არა მოამაულოს მაინც. რასაკერეელია, ამის მაღამო პირველი ის არის, რომ უნდა შესდგეს წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება. მაგრამ ამ საზოგადოებას ჩვენში ისრე ვიწრო პროგრამა როდი უნდა ექმნისთ როგორც სხეა ქვეყნებში. ამ საზოგადოების ვალი მარტო ერთი, ან ორი შკოლის გასხნა და იმის კარგად წაყენა კი არ არის; ამ საზოგადოების ვალი, ჩვენის აზრით, ის უნდა იყოს, რომ სახალხო, იაფი წიგნები გაავრცელონ, ე. ი. გაავრცელონ ხალხში და არა გამოსცენ მარტო, როგორც იქნება აქამდის შერებოდნენ. ამ საქმეს ჩვენი საიმედო ყმაწვილების მაგიერ მესტამბეები შეუდგენენ. მაგრამ აი რა არ უნდა დაგვეფიქდეს: მესტამბეთა თითქმის მარტო მატერიალორ ინტერესი აქეთ სხეში. იმედი, რომ ისინი იმისთანა წიგნს არ გამოს

ცემენ, რომელიც ხალხში არ გაავრცელდეს, მაგრამ ეს მათი მატერიალორ ინტერესი ჩვენც ისრე გვაენებს, როგორც რუსეთში მოხდა. შემდეგში ჩვენ დიდი შრომა მოგვიწევს, რომ ეს ენება მოვსპოთ სრულეობით. ჯერ, მართალია, ცუდი არაფერი ითქმის იმ წიგნებზედ, რაც მესტამბეთ გამოსცეს, მაგრამ ჩვენის აზრით ეს შემდგომში ასრე არ იქნება. მაგალითად რუსეთს ავიღებთ: ნახეთ რუსულ-გაზეთის „კვირის“ ამ წლის პირველი ნომერი და შეიტყობთ, რაც მოგველის. ძიდევე განვიმეორებთ რაცა ესთქვით და რაც ათასჯერ „დროებას“ უთქვამს, რომ ჩვენ წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება გვეჭირიან და ამ საზოგადოების პირველი ვალდებულება იაფი და სასარგებლო წიგნების გაავრცელებაა. N.

ფელტონი

ხმა პროვინციიდან.

სწორეთ რომ მოსალოცავეები ვართ ჩვენ, ზემოქართლები, და მომეტებულად დიდსა და პატარა ლიანებს შუა მცხოვრებნი, რომ ამ წლებიდან საშინელ ზამთარს ცოცხალნი ვადურჩით!... მართალია ზიანი დიდი მოგვიხდა: კვირაში ერთხელ მაინც მოგვიდიოდა ხოლმე თავშიშველა და ბარნიხაბით სასაფლაოსკენ გასიარება, მაგრამ ამას ვინდა ინაღდლის, თქვე დალოცვილო!... ჩვენ ასე გვეგონა, ეს არის და ეს გათავდა ქვეყანაო; მოვიდა უკანასკნელი განსჯა სოფლისაო... ღმერთმა თქვენს მტერს მისცეს ის მდგომარეობა, რომელშიც მე ჩავრდებოდი ხოლმე ამ უკანასკნელი სოფლის განსჯის წარმოდგენითა!... რას ბრძანებთ! ჯერ ჩემი და მართლად ჩემი წოდების, — შემდეგ ჩვენი ადვოკატების, მომრიგებელი მსაჯულების, მოურავების (პრისტავების), რედაქტორების, გამომცემლების, ლიტერატორების და, ერთის სიტყვით, მთლად ჩვენი ქართველების ცოდვები რომ წარმოიდგებოდნენ, ისეთ ნაირს კანკალს მაწყებინებდა, ისეთ ნაირად ამიჩახანდებოდა ხოლმე კბილები, რომ ჩვენი რკინის გზის ჩახანა ამასთან შეურყეველ განსვენებათ გამოსჩნდებოდა... „პრა მპაო, არა“ — სულ-დაცემული და იმედ-დაკარგული ვიტყოდი ხოლმე — „არა ჩვენ — ქართველები სულ დედაბუდიანათ მარცხენა გვერდზედ მოვექცევით“... და ეს ჩემი შიში უსაფუძვლო როდი გახლდათ, — მრისტესშობის თვიდამ დაწყობილი მარტის გასულამდის მზე ხეირიანათ არ დაგვიანხავს: ან კვირის კვირბამდის

სულ განუწყვეტლად მსთავდა, ან ქარი საშინელის წვილი-კვილით გეანგრედა თავზედ ბანსა და ერდოს და ან კიდევ შევად მოკუტრუშებული ცა ჩამოგებდევროდა ზევიდამ. ახლა ამას დაუმატეთ იმ დაუბატიყვებელი სტუმრის — სიკვდილის — ხშირი წვეცა!... ამ უკანასკნელმა უფრო მომეტებულად გაგვიჭირა საქმე. აღარაფერს არ გვიჩინებდა დაუთვალეობა. ჩვენი სადგომ-საწოლი სახლი ხომ სასტუმროთ გაიკეთა, მაგრამ არც ჩვენს თავლა-ბოსელს, საქათმეს და სალორებს სტოვებდა უყურადღებოთ. მწერიანი რევიზორივით ყველგან ჰყობდა თავის გამხმარ თავსა, ყველგან შეჭქონდა თავის აღმასივით მჭრელი ცელი. აი ამისგამო ბევრჯერ ხდებოდა, რომ ერთსა და იმავე ოჯახში ერთ დღე და დამესკვდებოდა ადამიანი, რამდენიმე საქონელი და შინაური ფრინველი. მაშ, ჩემო ბატონო, მკედარს უნდოდა ზრუნვა, ქვლები, ტახლა და ყველა ამაზედ ჩვენ აღარა გერჯიდა თვითონვე ერგულად ჰკიდებდა ხელსა. აი უმთავრესი მიზეზი, რომელნიც ჰბადედნენ ჩემში ზემოთ მოხსენებულს შიშს, რომელნიც მაგონებდნენ, და ამ მოგონებით მათროლოდნენ, უკანასკნელ სოფლის განსჯას... და განა ესენი საქმარისნი არ არიან, რომ დაუფთხონ ანგელოსნი ჩვენი დროების ქართველს? ჩემის აზრით საქმარისია და ასედაც დამიფრთხეს... მაგრამ ეხლა კი ისევე ძველებულად შემოგროვდნენ ეს გაფანტულნი კეთილნი სულნი. მაქრა შიში და მასთან მის მიზეზი — ზამთარი — ყოვლის თვის კუთვნილებითა. ბველირსა კვამლიან სახლებიდამ თავის გამოყოფა და ამწვანებულველ-მინდორზედ თავისუფლად ამოსუნთქვა. ძეალად გავიგონეთ მდინარეების ჩქრიალი, ფრინველთ ვალობა-ტიკტიკი, დაგვენახეა მზე

თვის ცხოველის სხივებით და მოშაბედებული ცის მაგიერ დაგვიწყრა მხიარულად ტქერა მოწმენდილმა ლაჭვარდამ ცამ... მართის სიტყვით — გაგვიცოცხლა ბუნება, დასდგა გაზაფხული. დასდგა, დასდგა სანატრელი გაზაფხული, მაგრამ რასამწუხაროა, როდესაც კაცი ხედავს ბუნების ცხოვრების ანგვარცელილებას!... ჩვეულებრივი ხშირი ცელილებით ახლდება და ახლდება მისი ცხოვრება... დაძველებს შემდეგ — სიხალე; ძილის შემდეგ — გამოდევნება; დაცემის შემდეგ — აღსდგენა — ყველა ესენი რიგ-რიგით მისდევნენ ერთიერთმანერთს და ამგვარისავე წყობილებით შედიან ბუნების ცხოვრებაში; თავიანთ დაგვარად სცელიან მას... ზადიან და ხელახლად იწყობენ თვის მოძრაობას. ამში მდგომარეობს ბუნების ცხოვრება... ამ დაუდგრომელს ბრუნვასა, ბრძოლასა და ცელილებაში უნდა მდგომარეობდეს კაცის ცხოვრება; მაგრამ შეხედეთ, ჩემო ბატონო, ჩვენს ცხოვრებას, — ჩვენს დამყაყებულს, გაყინულს, დაცემულს ცხოვრებას! სად გამქრალა ჩვენში ძალა და გრძობა კაცისა?! მის მოუჯადოებია ჩვენი სიცოცხლე!.. ნუ თუ ჩვენში მიბაძვის ნიჭიც დაკარგულია? ჩვენი საქმე, ჩვენი მოქმედება, ცხოვრება ამტიკებს ამას... აი, შეხედეთ ამ ბრწყინვალე ქართველს, როგორის მხიარულებით და სიჩქარით მილიდინებს ქალაქისკენ, რომ იქ რომელსამე კარაპეტ გასპარისს, ანუ ხანამ მოშეშას დაუგირავოს ანუ მიჰყიდოს ლოთობაში შეჭმული მამულიდამ დარჩენილი უკანასკნელი ეენახი; მიჰყიდოს, ჩათერეს იქვე და ხელ-ჯიბე-ცარიელმა გამოსწიოს შინისკენ. ახლა შეხედეთ ამისავე გვერდზედ მცხოვრებელ ხელმომჭირნე სამეხს, როგორის ყირათით ითმენს უღეინ-არაყობას; ბევრჯერ შიმშილ-სიცივის! ადებს გროშს

გროშზედ, რომ დაჭირების დროს არ მოუწდეს დაღრეჯილად და ყელ-გადაღანცულად აქა-იქა წანწალი; აგროვებს ფულებს, რომ შემდეგ, როგორც თვითონ ამბობს „სამსახური გაუწიოს“ მოხსენებულ ქართველებსთან ენებს. შეხედეთ ამ გლეხსაც! მინ იცის რამდენი წელიწადია, რაც ეს ასე ჩასტქერია და ჩაბლუნის მიწას! მიწა არ აძლევს მოსავალს, დლითი დღე ღარბდება, — წამსადაწამს იფლობა ყელთამდის ვალში და ის ვერ მოუხერხებია, რომ დაფიქრებით შეხედოს მის გვერდზედვე ამველ-ჩამველ წერილმალ მოვაჭრე ურჩას. შეხედეთ ამ ჩვენს განათლებულსაც! მართობის და კავშირის ნაცულად, რომელნიც შეადგენენ ამთ შორისვე მცხოვრებელთ მოსულ ხალხების უმთავრესთ თვისებათ, ამთ მაგრად მოკუმშული მუშტები მიუშვერიათ ერთმანერთისთვის კბილებში. მართის სიტყვით კეთილისაღმი მიბაძვის ნიჭი გამქრალა ჩვენში. ნაცულად ამისა ჩვენი დროების ქართველს შეუძინია ორი ძვირისი სამკაული, ორი მშვენიერი თვისება: — ერთი ამ თვისებათაგანი ეკუთვნის მთლად ჩვენს ხალხს — ეს განლაეთ ზნეობის დაცემა და ხასიათის დაწვრილება და მეორე უფრო საკუთრივ ჩვენს განათლებულად წოდებულს საზოგადოებას. ეს — უმსგავსი, უგუნური თავისმოყვარეობა. ზადედნეთ თვალი და მიაქციეთ ყურადღება ამ ორთა ნაწილთა მოქმედებას, ცხოვრებას — მაშინ დაინახავთ, რასამწუხარო სურათია ჩვენს აწმყოსა და მომავალზედ გადაშლილი. აი, მიბრძარდებით პროვინციაში. თქვენ წინ ცხადდება პროვინცილოური ცხოვრება ყოვლის თვის დიდებით და უსწორ-მასწორებით, მს ბრძანდება თავადი, ეს აზნაური და აი ეს სულიერი მამა მღვდელი განლაეთ. უცქირეთ და

ური თეატრები გამართოს. მსეთი კაცი გა
მოაჩენს ნამდვილს მამულის სიყვარულს და
სამუდამოთ დაუფიქარი დარჩება მისი სახე-
ლი ჩვენს მამულში.

ანთიმოზი.

**ნუ თუ იმპეროზი ხიჩრინი ზომლა
არ მოიპოვება?**

მოთმინება კარგი საქონელია, ამბობს
ჩვენი ხალხის ძველი სიტყვა. მართლაც რომ
ესა, ამაში ყველანი დარწმუნებულნი უნდა
იყვნენ. მაგრამ, რაც მოთმინე უნდა იყოს
კაცი და რაც პატიოსანი, მინც უხედავად მას
ისეთი ამბები, რომ მოთმინებას დაკარგვი-
ნებენ, ააღებინებენ იარაღს და ბრძოლის
ველზედ გამოიყვანენ თავის დასაცველათ.

ამ ნაირი მოთმინე, თუ არ ეცდები, ჩვენ
სახალხო შკოლების მასწავლებლები ვართ.
ჩვენ ათასჯერ მინც გამოგვლანძღეს
უსაფუძვლოთ. მაგრამ აქამდის ჩვენ ხმა არ
გავიღია, ახლა კი უნებურათ უნდა გა-
მოვიდეთ თავის დასაცველათ.

ჩვენი ყურადღება მიექცია უფ. მკედლიძის
კორრესპონდენციამ „დროების“ № 416-ში,
რომელშიაც ეხებათ თავიდან ბოლომდის
აეტორისაგან საქმის უმეცრებას. ამ სტატი-
ამ გამოგვიწვია უნებურათ, რომ სი-
მართლის მხარე დაეფარათ, რამდენათაც
შეგვეძლება. აი უფ. მკედლიძე რას ამბობს:
იმერეთში არც სახალხო შკოლებია და არც
მასწავლებლები. ამ საწუხარო ამბის მოსას-
პობლათ, ის გვიჩვენებს იმერეთში სამასწავ-
ლებლო ინსტიტუტის გახსნას. ეს არის აე-
ტორის პირველი და უკანასკნელი აზრი. უფ.
მკედლიძე ამბობს, მართლში და ძახეთში
შკოლების საქმე კარგად მიდის და იმერეთ-
ში კი ღმერთმა შეინახოს; მაგრამ მე შე-
მიძლიან უდაოთ და უსიტყუოთ უბასუხო მას,
რომ იმერეთში შკოლების საქმე უფრო კარ-
გათ მიდის, ვინც მართლში და ძახეთში.
ამის დასამტკიცებლათ წარმოვადგენ ხონის,
სენაკის, ათიორ რაჭის, სუჯუხის, ძულაშის,
და კიდ ორმოცამდის ისეთ შკოლებს და
მასწავლებლებს, რომლების მსგავსს ერთსაც
ვერ გვიჩვენებს უფ. მკედლიძე, და უკეთუ
იგი ამ გვარ შკოლებს და მასწავლებლებს
ხუთამდის მინც გვიჩვენებს იქ. (უმჯობესი
თუ კი მოიძებნება, მაშინ ხომ გავმტყუნ-
დით) მაშინ ჩვენ დავარქმევთ ჩვენს თავს
ენატარტალას, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი
მას დავარქმევა ტრაბახა, ენატარტალა, და
სხვა ამ გვარი სახელები.

ამ მოკლე ხანში უფ. მეთაისის სახალ-
ხო შკოლების ინსპექტორისგან გავიგე, რომ
მას ამ ჟამად რევიზიის დროს ათასამდის კარ-
გათ გაწრთენილი და განვითარებული ყმა-
წვილები უნახავს ჩვენებურ შკოლებში. მსეც
კარგა გვიმტკიცებს, რომ აქ მასწავლებლე-
ბიც ყოფილან და შკოლებიც. მართლაც, ამ
ყმაწვილების მასწავლებლებთაგან ისეთები
არიან, რომლებსაც საშუალი და ოთხ კლასიანი
სასწავლებელი აქვთ შესრულებული. აქ
მინც იტყვის უფ. მკედლიძე, რომ მათ კა-
ნონიერი პედაგოგიური მომზადება არ მის-
ცემიათ სასწავლებლებში და როგორ ას-
წავლან არ იციანო. ამას თავი მივანებოთ,
ერთი პედაგოგიური წიგნიც არ წაუკითხა-
თო. მაგრამ ერთი მინდა ვკითხო უფ. მკე-
დლიძეს, ვანა მართა ჩვენშია ამისთანა მას-
წავლებლები? ვანა ვისაც პედაგოგიური მე-
ცნიერება არ უსწავლია, იმას მასწავლებლო-
ბა არ შეუძლიან? ვანა უფ. მკედლიძე და-
ამტკიცებს, რომ ჩვენ ერთი წიგნიც არ წა-
ბვეკითხოს ჩვენი ხელობის შესახებ? ამ გვა-

რი მასწავლებლები, როგორც აქაური, სხვა
ქვეყნებშიც არიან, ე. ი. იმისთანა მასწავ-
ლებლები, რომლებსაც კანონიერი პედაგოგი-
ური მეცნიერება არ მიუღიათ; მაგრამ ამათ
მინც კარგათ შეყუთ თავისი დანიშნულება,
ამისთვის რომ ამ დროში იწერებინან პედა-
გოგიური წიგნები, რომლებსაც ჰკითხულო-
ბენ ამგვარი მასწავლებლები და ნაკლუ-
ლოვანებას ისწორებენ. ამაზედ იტყვის უფა-
ლი მკედლიძე, მაგები ყველაფერი შეიძ-
ლებაო, მაგრამ ჩვენებურ სახალხო მასწავ-
ლებლებს, როგორც კი ესწერ ჩემს სტატი-
აში, ერთი პედაგოგიური წიგნიც არ წაუ-
კითხავსო და არც იციან, არის თუ არა ამ
გვარი წიგნებიო. ეს მართა უფ. მკედლიძეს
ჰგონია, მისთვის რომ იგი ამ მასწავლებლებს
ვერ იცნობს, მან არ იცის, აქვთ თუ არა
ამათ პედაგოგიური წიგნები, ამისთვის რომ
მკედლიძე იზრდება სემინარიის კედლებშია,
სადაც სხვა გარეშე ახალი ამბების შეტყო-
ბა და მასზედ ლაპარაკი აღკრძალული აქვთ
მოსწავლებლებს, და იქ მყოფმა კაცმა, საკვირ-
ველი არ არის, არ იცოდეს ამგვარი სოფ-
ლური ამბები. ამასთან უფ. მკედლიძემ არც
ის იცის, რა არის მასწავლებლების კრება
(съездъ учителей), რომელიც იყო დ. ხონ-
ში წასრული წლის ენკენის თვეში. ამ კრე-
ბაზედ ყველა ჩვენმა მკითხველებმა შეიტყეს
და კიდევაც ყველანი დაჯერებულნი იყვნენ
(უფ. მკედლიძის გარდა), რომ ჩვენებური
შკოლების საქმე აწ კარგათ წავაო. მართ-
ლაც ეს იმედი თან და თან მართლდება. ამ
გვარი კრება ყოველ წელიწადში იქნება და
იმედია, რომ ჩვენებურს შკოლებს თან და
თან წარმატება მიეცემათ. უფ. მკედლიძე
გვიჩვენებს იმერეთში სამასწავლებლო შკო-
ლის გახსნას, რომელზედაც, უმისოთ და მის
წინ, მოლაპარაკება ქონდა აქაურ მართე-
ბლობას, მაგრამ, რადგანაც ხაზინას საშუა-
ლება არ ქონდა, არ მოხერხდა ამის შემდგმ
ჩვენებურმა გლეხ-კაცებამ ყოველ წლობით
ამ საქმისთვის ექვს-ექვსი შაური შესწირეს,
მაგრამ არც ეს მოხდა, რადგანაც კანონის წინა-
აღმდეგე შეიქნა. მსენი არაფერი არ სცოდ-
ნია უფ. მკედლიძეს, თორემ რასაც ენ-
ლა სწერს, არ დასწერდა, და არც გულს
შეუწუხებდა მკითხველებს.

ანთიმოზი.

პასუხი

„დროების“ № 422-ში დაბეჭდილს უფ. რე-
დაქტორთან წერილზედ.

სკრიალა ბეკალაძე, მისდა საუბედუროთ,
ისე შეურყეველი ჩემს „ორიოდესიტყვას“ მის
კორრესპონდენციასზე, რომ სრულებით გზა
და კვალი დაჰხვევია და უსაფუძვლო ჰაზ-
რებით და ულოლიკოთ დაუწერია ეს წერი-
ლი. ამ წერილის დაწერილობის გარკვევას
მე მივანდობ მთელიისის სამასწავლებლო
ინსტიტუტის და სასულიერო სემინარიის მას-
წავლებლებს და „დროების“ მკითხველებს: პირ-
ველებმა უნდა დაუმტკიცონ ინსტიტუტის სარ-
გებლობა, მეორეებმა — ის, რომ სტუდენტებს
და მეორე რაზრიადებებს, მეროპაში წაუს-
ვლელათაც, თამამად შეუძლიანთ ოთხ-კლა-
სიანი სასულიერო შკოლებში მასწავლებ-
ლად ყოფნა, მესამენი კი კარგათ დააკვირ-
დენ ამ წერილის აზრებს და ლოლიკას და
კმარა რასაც ამაზე იტყვიან... მარნა ჩემის
სიმართლის და ბეკალაძის ბავშური მსჯე-
ლობის შესახებ ვამბობ შემდგომს:

1.) მთ, დასტურ, სამართლებლო სჯაში
თავს-მჯდომარეს, ზედამხედველს, რამე წე-
რილობითი წინააღმდეგ, შესახებ მასწავლებ-
ლების მეროპაში გაგზავნისა, ჩემთვის უნე-

ნებია და წაუკითხავს, და სიტყვიერათ არ
გამოუცხადებია; თუ ამ წინააღმდეგში რუ-
სეთს მასწავლებლების გაგზავნაზედ სიტყვა
ყოფილა; თუ მაშინვე ყურნალური დაღი-
ნება მომხდარა და მე ხელი მომიწერია; თუ
ეს დაღინება მეორე კვირას, სახლში, არ
მომსვლია და ჩემი აზრი არ დამიწერია; თუ
კასსასა და ხორაგის მაგაზინზე სხენება ყო-
ფილა, რომელნიც დღესაც არსად სხანან,
და ვერც მოესწრობა ბეკალაძე ამის შეს-
რულებას; ეს ყველა მიმინდვია ბეკალაძის-
განვე თავის წერილში დანიშნულ პირთა სეი-
ნილისისა და პატიოსანებისთვის, რომელთა
ვალი აქეთ ნაგაცხადონ.

2.) ბავშურის მოსაზრებით გამოჰყავს ბე-
კალაძეს უფარგისობა ზემოხსენებულის ინ-
სტიტუტის სწავლისა და ის კი არ შეუტყვია,
რომ იქ ამზადებენ ყმაწვილებს ოთხ-კლა-
სიანი შკოლებისათვის მასწავლებლად; რომ
სხვა და სხვა სასწავლებლებიდან მი-
დიან იქ მასწავლებლები, პრაქტიკურად საგ-
ნების და მეთოდის შესწავლისათვის, და გა-
მოაქვთ მოწმობა, რითაც სრული ნება ეძ-
ლევათ მასწავლებლად ყოფნისა; რომ თვით
მყოფი მთ, სას. სასწავლებლის ზედამხედ-
ველი, განსვენებული ძალანდარიშვილი,
იყო იმ ინსტიტუტში, სიღვან კარგი სარ-
გებლობა გამოიტანა და უფრო კარგათ წაი-
ყვანა სასწავლებლის საქმე. და, ბოლოს,
მოჰყავს ერთი ყმაწვილი, იმ ინსტიტუტში
მყოფი, და მით ჰსვენის ინსტიტუტის უფარ-
ისობას, გარნა ბეკალაძე არ ასახელებს კი,
თუ ვინ არის ის?

3.) მამოუცხადებთ ბეკალაძეს, რომ ის,
თუ მასწავლებლთაგანია, და მინცა და
მინც მსურს მეროპაში ქეიფი და სეირნო-
ბა, როგორც მართაქალას და მერაზე მოინ-
დობა, მის დღეში არ ეღიბება იქ, საეკ-
კლესიო ხაზინის და სამღვდლოების ხარ-
ჯით, წასვლას; და თუ არ დაუშლია, შეუ-
ძლიან თანამდებობა დასტოვოს, და, თავის
ჯიბით, თუნდა ამერიკაშიაც მიხმანდეს.
ამით ვთავებ სკრიალა ბეკალაძესთან ლა-
პარაკს.

მეთაისი
16 მაის 1874 წ.

წერილი რედაქტორთან.

უფ. რედაქტორო, თქვენი პატიოსანების
დასაცველად და ჩემი თავის გასამართლებლა-
თაც გთხოვთ დაბეჭდოთ ჩემი სტატია შესახებ
მეთაისის და სამეგრელო სასულიერო
მასწავლებლების კასის და ხორაგეული
მაგაზინისა ისე, როგორათაც მე გწერ-
დით, და არა ისე, როგორათაც თქვენ
ინებეთ მისი დაბეჭდა. „დროების“ № 418-ში
მით უმეტეს საქირა ამ ჟამად ზემოხსენე-
ბული ჩემი სტატიის დაბეჭდვა, რომ ერთი
მხრით პუბლიკამ სწორეთ შეიტყოს ისა, თუ
რას ვიწერებოდი მე შესახებ მეთაისის და
სამეგრელო სასულიერო შკოლათა მას-
წავლებლების კასის და ხორაგეული მაგა-
ზინისა, და მეორე მხრით საქირა იმითომ,
რომ „დროების“ № 421-ში მონაწილეობის
მიმდებ პატიეცემული ქუთაისელი კორრეს-
პონდენტი დარწმუნდეს, რომ იმ წერილის
სიტყვის და უთავებლობის მიზეზი მე კი
არა ყოფილივარ, მისი კორრესპონდენტი,
არამედ იმას მიეცა იმ გვარი მიმართულება
თქვენგან, და რა აზრით მოახდინეთ თქვენ
ესა, ამის ახსნა მე არ შემიძლიან * მე მხო-

*) უნდა მოახსენოთ უფ. ბეკალაძეს, რომ იმის
კორრესპონდენციას ისეთი ფორმა ჰქონდა, რომ და-

ლოთ ვიტყვი იმასა, რომ მომეტებულნი მი-
სი შენიშვნები იმ თქვენგან განკუთვნილ
სტატიასზედ ნამდვილი არიან, გარდა უკა-
ნასკნელისა. უკანასკნელი შენიშვნა იმ პატი-
ეცემული ქუთაისელი კორრესპონდენტისა
ეხება ამასა: „სამეგრელოს სასწავლებლის
მასწავლებლებიც კასსას იკეთებენო.“ „მს-
კი მართალია (ამბობს ის პატიეცემული კორ-
რესპონდენტი), მაგრამ იმა პირობებით კი
არა, როგორც თქვენს ის, არამედ უფრო
თავიანთ მოთხოვნილებები უნდათ დააკმა-
ყოფილონ გაჭირებების დროს.“ მს უკანასკ-
ნელი შენიშვნა კი იმ პატიეცემული ქუთა-
ისელი კორრესპონდენტისა ვერ შემიძლიან
მივიღო მართლად და შეუტყდამელათ, რად-
განაც ეს მისი შენიშვნა სამეგრელოს სასუ-
ლიერო სასწავლებლის მასწავლებლების კას-
ის და ხორაგეულ მაგაზინზე ჰგავს მკით-
ხავების წინასწარმეტყველობასა, რომლებსაც
ყოველი განათლებული კაცი შორს უფლის.
აბა ერთი ვკითხამ მე იმ პატიოსან კაცს, რა
იცოდა იმან, რომ სამეგრელოს სასულიერო
სასწავლებლის მასწავლებლები ვერ დაწე-
სებდნენ კასსას და ხორაგეულ მაგაზინსაც
იმ ჩემგანე მოხსენებულ მიზეზებით? აბა მაშ
ენლა მეთაისში ყოველ სამეგრელო სასუ-
ლიერო სასწავლებლის მასწავლებლების
მცნობ კაცს ჰკითხეთ, თუ არ დაგარწმუნოთ
იმანა, რომ იმთ დააწესეს ჯერ ჯერობით
კასსა ორის განყოფილებით, ერთი საზოგა-
ლო საქმის დასახმარებლათ და მეორე — თა-
ვიანთ თავისთვის. ხოლო რაც შეეხება ხო-
რაგეულის მაგაზინის დაწესებასა, იმედია
ისიც ამ ცოტას ხანში მოხდეს.

სკრიალა ბეკალაძე.

მეთაისი, 12 მაის 1874 წ.

რუსეთი

— პეტერბურლის უწყებები* გვაცო-
ბინებენ, რომ იქაური ქალების სამასწავლებ-
ლო სემინარიის წესდება დაუმტკიცებიათ
და თვითონ სემინარია უნდა გაიხსნას მომა-
ვალს ავგისტოში.

— მრთს ძალუფის გუბერნიის სოფელში
ერთი ორმოცდა ორი წლის ქალი ოცი წე-
ლიწადა თურმე ყმაწვილებს კითხვა-წერას,
საღვთო წერილს და არითმეტიკას ასწავლი-
და. ამ ნახევარის სიცოცხლის განმავლო-
ბაში სამასი ყმაწვილისათვის მინც უსწავ-
ლებია ეს საგნები და ქირად თვეში თითოე-
ულისაგან ათ შაურს იღებდა თურმე. ამ
შრომითა და ქირით ეს ქალი ინახავდა
თავის თავს და მიხრწნილს ოთხმოცდა სა-
მის წლის მამას. რუსული გავთი ამბობს,
რომ ჯილდოს მაგიერ ამ ხანგრძლივის შრო-
მისათვის ეს ღირსეული დედა-კაცი მოუ-
ლოდნელს დევნულებას მოესწროო. სტა-
ნოვო პრისტავემა, ადგილობრივი მთავრობის
განკარგულებით, აღუკრძალა ამ ქალს სწა-
ვლება, რადგანაც იმას ეკზამენი არ დაუქე-
რია და სწავლების ნება არ მისცემია მთაე-
რობისაგან და ამასთანავე სისხლის სამარ-
თალშიაც მისცეს. მთავრობის ნება დაურ-
თველად სწავლებისათვის იმ ქალს ან ჯა-
რიმას განუჩენენ და სწავლებას სამუდამოდ
აღუკრძალვენ, ან არა და დროებით საპრო-
ბილემში ჩასმენ და იქილამ გამოსვლის
შემდეგ ის დღიურს ლუქმასაც მოკლებული
იქნება.

— პეტერბურლის ქალაქში კერძო ადვო-
კატების ანუ უფიცარი ექილების ანხანა-
გობა სდგება თურმე. ამ საზოგადოების
წესდების პროექტი ეხლა დასამტკიცებლად
არისო წარდგენილი.

ბეჭდა ყოველად შეუძლებელი იყო. მსლაც ამავე მი-
ზეზისა გამოვერ ებეჭდეთ. და იმ საჩივარზედ, ვითომც
ჩვენ ბეკალაძის სიტყვები გადაგვესაფუფუნებინოს და
ამითი ამბავიც სხვა ნაირად გამოგვეხატოს; აი რას
ვიტყვით: რა ამისთანა ღრმა აზროვანი უნდა ყოფი-
ლიყო უფ. ბეკალაძის კორრესპონდენცია, რომ ჩვენ
ვერ გავგვგო? და ან რა ამისთანა ღრმად განსახველი
საგანი იყო კასისა და მაგაზინის დაწესება, რომ
იმამედ გაუგებელი სიტყვები მოეწერა უფ. ბეკალა-
ძეს?

ამ საზოგადოების სურვილია, რომ უხე-
რო და უსინდისო ადვოკატების რიცხვი
შეამციროს და იმოქმედოს როგორც თავის
წევრების ისე კლიენტების სასარგებლოდ.

მევი არ არის, რომ ეს ვეჭოლების ამხა-
ნაგობა ცოტათი მაინც შეამცირებს იმ მცარ-
ცველების რიცხვს, რომელნიც მარტო ჩვენ
არ გვაწუხებენ; და ჩვენ, რასაკვირველია,
უნდა გვესურებოდეს ამ ნაირი ამხანაგობის
ჩვენში შედგენა, თუ რომ აქ ვეჭოლები სარ-
ჩევად გეყავდნენ, და ადვოკატებისაგან უმეტე-
სობა უხეირო და მცარცველი არ იყოს.

უხეირო ქვეყნები

საზრუნავთი.

— ბროლის სამინისტრო საოცარად დამარ-
ცხებულა ნაციონალურ კრებაში. უკანასკ-
ნელ კენჭის ყრის დროს პალატაში ბრო-
ლის 64 შავი კენჭი მოსვლია თეთრზედ გა-
დამეტებული. ზამოაცხადეს თუ არა კენჭის
ყრის რეზულტატი, ბროლი და მისი ამხანაგები
მაშინვე წავიდნენ პრეზიდენტთან და სამსახუ-
რიდან გამოსვლის ნება ითხოვეს. პრეზი-
დენტმა მიიღო თხოვნა და იმ წამსვე ახალი
კაბინეტის შედგენას შეუდგა.

ამ ბრძოლაში 310 რესპუბლიკელი დეპუ-
ტატი 5 შუადღურები ლეგტიმისტი და 17
მონაპარტიტი ყოფილან შეკავშირებული
ბროლის ჩამოსადგებათ.

საზოგადოათ საქმეები ისე დახლართულია
ეხლა საფრანგეთში, ამბობენ გაზეთები, რომ
ნაციონალური კრების დათხოვნის და ახა-
ლი კანონმდებელი კრების მოწოდების მე-
ტი ღონე არა არის რაო.

— ტიერის გაზეთში „Bien Public“ დაბეჭ-
დილია სტატია, რომელიც თითქმის წინა-

დელი რესპუბლიკის პრეზიდენტის მანიფეს-
ტი იყოს: „ბროლის სამ-ნისტრო დაეშო.
მასთან დაემხო ერთიანად და სამუდამოდ
მთელი პოლიტიკური სისტემა. ეს პოლიტი-
კა საზოგადო აზრისაგან ეხლა გამოილია
და მასთან ნაციონალური კრების უმრავლე-
ლობისაგანაც. მუნიციპალური კანონის შე-
წევით მან დაარღვია მუნიციპალური თა-
ვისუფლება, პოლიტიკური კენჭის ყრის შემ-
წევობით — საზოგადო კენჭის ყრის უფლება
და მეორე პალატის დარსებით იმას სურდა
დაედგინა ისეთი წყობილება, რომელიც ემუ-
ქრებოდა ნიადაგ ხალხის თავისუფლების მოს-
პობას და ჩუმათ მოამზადებდა რესპუბლიკის
დამხობას მონარხიის სასარგებლოთ. ამ ნაი-
რი შემთხვევის შედეგები საშინელია და
იმათი აცილება ისე საძნელია, როგორც
საზოგადოების აზრისა, რომელიც სჯის გან-
ზრახულ შეცდომათა. უ. ბროლის დაეცა ის
ლოლიკა, რომელსაც მოკავშირეთ ჰყუ-
და მთელი ნაცია, რესპუბლიკური უფლება
მონარხიულ ინტრიგების წინააღმდეგ და ამ
გვარი გარემოება რასაკვირველია დღეს თუ
ხვალ უნდა გადაწყვეტილიყო. ე. ი. ნაციას
უნდა გაეზარჯებინა სამინისტროზედ, და
უფლებას — ინტრიგაზედ. ეს ასეც მოხდა ბრო-
ლის ძველი მოკავშირეთათვის, რომელნიც,
როდესაც ნაფქის განაწილების ქვაში დგება
იფანტებიან, უსუსურობისათვის, რომელიც
დაუბოლოებელი და შეუჩინებელი ქიშპო-
ბის შედეგია, საშუალებათათვის, რომელნიც
მათი მომგონის საწინააღმდეგო შეიქნენ და
ხელახლად მათი ხმარება დაუღუპველად შე-
უძლებელია. მართი მხოლოდ სამსჯავრო არ-
სებობს: იმას ჰქვიან საფრანგეთი, არსებობს
ერთი ძალა და ერთად ერთი კანონი — ორი-
ვეს ამას საფრანგეთი ეწოდება. მარტო
იქ უნდა ვეძიებდეთ ყველანი გასამართლე-
ბას და შევლას.“

პარიჟი, 12 მაის 1874 წ.

ძრეოლების დღესასწაულობა მონაობის მოს-
პობაზე — უი-ბლანის სიტყვა — 1874 წლის
სალონი — ზეარცმული მისტიკ — იმპერატორის
პრინცი.

წარსულ სამშაბათს პარიჟში მყოფთ საფ-
რანგეთის კოლონიელებმა იდღესასწაულეს
ის დღე, რა დღესაც მმართველობამ იმათ
ქვეყნებში მონაობა მოსპო. მიქტორ ულ-
მერს გარდა, რომლის თავგამოდებითაც გა-
მოიკა 1848 წელს ბრძანება საფრანგეთის
კოლონიებში მონაობის მოსპობისა, ამ მეჯ-
ლისზე ბევრი სხვა გამოჩენილი კაცები იყე-
ნენ დაატყუებულნი და მათ შორის: მიქ-
ტორ ჰიუგო, უი-ბლანი, შამბეტა, ლედ-
რუ როლანდი და სხვანი.

მეთონ ეს მეჯლისი ისეთს არაფერს არ
წარმოადგენდა, რომელზედაც ბევრი ლაპა-
რაკი ღირებოდა; მაგრამ უი ბლანმა წარ-
მოთქვა აქ ისეთი სიტყვა, რომელმაც ბეე-
რი ააყაყანა.

უი ბლანმა ჯერ ამ საგნის ისტორიულ
მხარეზე ილაპარაკა; თქვა, რომ მონაობა

ძველ-დგანვე არსობდაო, საბრძანოში და
რომში ბატონს სიკვდილს და სიკაცხობის
უფლება ჰქონდა თავის მონაზედაო. არც
ძველი ფილოსოფოსები და თითქმის არც
ახალი აღიქმა მაინცა და მაინც არ ეწი-
ნაღმდეგებოდა ამ კაცობრიობის სასირცხო
წყობილებასაო. შემდეგ მოკლეთ განიხილა
თუ ამ უკანასკნელი ორი საუკუნის განმავა-
ლობაში როგორ გაერცვლა თან და თან
აზრი ადამიანის თავისუფლებისა და დაუმო-
კიდებლობისა, და სხვა და სხვა ქვეყნებში
როგორ მოსპეს ეს საძაგელი წესი. ბოლოს
შევხო პირ და პირ იმ საგანს, რომლის სა-
დღესასწაულოდ ისინი შეკრებილი იყენენ.

საფრანგეთი და კაცობრიობა, განაგრძო უი
ბლანმა, მიქტორ ულმერს უნდა უმადლოდეს იმ
კანონის გამოცემისათვის, რომელიც 5 მარტს 1848
წელს გამოვიდა და რომელიც შემდეგი მშვენიერი და
თან უბრალო სიტყვებით იწყება: „მივიღებთ რამე-
მხედველობაში, რომ საფრანგეთის ნიადაგზე მონა-
ობას აღავი არ უნდა ჰქონდეს.“

„ამ სათნო საქმეს გარდა, 1848 წლის რევო-
ლიუციამ დაადგინა მუქით და საერო სწავლა, მოს-
პო სიკვდილით დასჯა, დააწესა საყოველთაო კენჭი
და ვინ იცის, რამდენი სხვა სასარგებლო განკარგუ-
ლება მოახდინა, — ამის შემდეგ კიდევ ჩნდებიან
ისეთი პირები, რომელნიც ამ რევოლიუციის და იმის
მოთავეებს პატივით არ იხსენებენ!“

„1848 წლის რევოლიუციამ სიკაცხლე მიანიჭა
რამდენსავე ათას ადამიანს; სიკაცხლე მიანიჭა“ —
მთქვი — იმითამ ვაძობო, რომ თავისუფლების მოკ-
ლებული სიკაცხლე — სიკაცხლე არ არის!

ღიას, უთავისუფლებოდ სიკაცხლე არ არის;
ვისაც კაცობრიული უფლებები დაუკარგავს, ის ნამ-
დელი ცხოვრებით არ ცხოვრებს; მაგრამ რას მიქვიან
მარტო უფლება, თუ იმითი ვერ ვისარგებლებ?

რათ უნდა დამხლათ დეარდნილი ავთიმოფის სიერ-
ნობისა და სიარულის უფლება, თუ ის ამ უფლებით
თავის დღეში ვერ ისარგებლებს? რაში გამოადგება
მუშა გლეხს თავისუფლება, თუ კი საშუაოს ვერ
იშოვნის, თუ მუდამ იმის შიშით უნდა ცხატახედეს,
რომ ხვალ ულუქმა-პუროთ და უსახლ-კაროთ არ
დაერჩეო?“

აი, ამ ალაგებმა ააყაყანა ამის წინათ აქა-
ური გაზეთები. ბევრი იბასსეს, იყირეს, ილა-
პარაკეს, ერთი ლანძღავდა უი ბლანს ამ-
გვარი აზრების გამოთქმისთვის, მეორეს ცამ-
დი აყაყადა, და ბოლოს ეს მობეზრდათ. ამ
დალოცვილ პარიჟში სამი დღის განმავ-
ელობაში ერთსა და იმავე საგანზე ვერ
ილაპარაკებენ: ახალ-ახალიო, სულ ახალ-
ახალიო!

მა ახალიც მალე გამოჩნდა:
გამოფენა მხატვრობისა და ძველყოლო-
ბისა, რომელსაც ფრანკუზები „1874 წლის
სალონი“ ეძახიან.

მართი კვირა მტრია, რაც ყოველ დღე
აქაურ გაზეთებში უშველებელი, ოთხ-ოთხ
სვეტიანი სტატეები იბეჭდება, რომელშიაც
ამ სალონი გამოფენილ საგნებს არჩევენ.

სხვათა შორის, ამ სალონიში საფრანგეთის
თითქმის ყველა გამოჩენილი კაცების ან სურ-
ათები ან პატარა ბროზის ძეგლებია გა-
მოფენილი, მაგ. შამბეტასი, ტიერის და სხე.
მაგრამ ყველაზე შესანიშნავი სურათი
ამ გამოფენაში ერთი ფრანკუზის — დი-
ურანის — მხატვრობაა, მისიტეს ჯვარცმა.
იმზე უნამდვილესი მხატვრობა, იმისთანა
გასამტვრებელი მე სწორედ არა მინახავს რა:
დღენარ იმ დალოცვილისაგან დახატულის
ტილოლს წინ და შენ თვალებს არ უჯერო,
ვერ წარმოგიდგენია, თუ ეს ნამდვილი ჯვარ-
ცმული კაცი არ არის.

ამბობენ, რომ ამ სურათის დასახატავთ
დიურანმა მართლა ნამდვილი ადამიანის
გვაში აცვა ჯვარსაო, ხუთმეტი დღის გან-
მავლობაში ერთ ოთახში ამ ჯვარ-ცმული

კაცის გვამს შესწირებოდა და ისე ხატავდა!
ღმერთმა მშვიდობა მისცეს! მთხრობენ
ნება სცოდნია.

პატარა ნაპოლეონის სურათმა აყო-მა-
ყალი ატეხა გაზეთებში. ზოგიერთები ამბო-
ბენ, რომ ეს სურათი სწორეთ ნამდვილ
იმპერატორის პრინცს წარმოადგენს, შეხე-
დეთ, რა მშვენიერი რამ არის, რა ჭკვიანური
სახის გამომეტყველება აქვს! ნეტავი იმ
ხალხს, ვისაც ამისთანა ხელმწიფე ეყოლებოდა.

მეორები იძახიან: ღმერთო ჩემო, რას
ჰგანებია ეს ყმაწვილი? ამისთანა სულელე-
ური პირის სახე, ამისთანა ბრყული შეხედუ-
ლება ჰქონდეს კაცს, და კიდევ ხელმწიფობას
ემებდეს? ეს ყმაწვილი სწორეთ ძაღლის
ნათრევე კატას, ან კატის ნათრევე კნუტს
ჰგავსო!

შველაზე უფრო სასაცილო ის არის, რომ
ამ გვარ სხვა და სხვა აზრებს ორი ბონა-
პარტიული გაზეთი ამბობს...

ს. მესხი

ნარევი

— ბერლინის ქალაქში შეკრებილან
ებრავლთ სასულიერო წოდების წარმომად-
გენელნი „მიცვალებულთების დაწვის“ შე-
მოდებაზედ მოსალაპარაკებლად. შეეტკობას
გარდაუწყვეტია, რომ დასაფლავების მაგიერ
ყოველი მიცვალებული უნდა დაიწვასო.

— პარიჟში გამოდის 283 სხვა და სხვა
დღიური და კვირის გაზეთი. მითოეულ გა-
ზეთზედ რომ ათი თანამშრომელი ვიანგა-
რიშოთ, მთელს პარიჟში 3000 მეგაზეთე
ლოცერატორი უნდა იყოს.

— მართი იტალიელი მეცნიერი ანტონიო
შერერო მიცვალებულთების დაწარხვის, ან
დაწვის მაგიერ სულ სხვა გვარს განსვენებას
გვირჩევს. იმას გამოუგონია მეცდრების გ-
ნობა იმ ნაირად, რომ სხეული თავის სახეს
არ შესცვლის და არც იმისი სუდარი და
სხვა სამოსელი გაფუტდება, ასე რომ ეს სხე-
ულები სამსაჯულოს საქმის გამოკვლევისა-
თვისაც გამოადგება თურმე.

— მართს ბერმანიელს (ვენის ქალაქში)
მექანიკოსს ლენკს ჰავრში მატარებელი ხო-
მალდი გამოუგონია, რომელიც თურმე წყალ-
შიაც გამოსადგება. ხომალდს ამუშავებს
ორთქლის ჩარხი. იმაში დაეტევაო რამდენ-
ნიმე ასი კაცი. სათში ეს ხომალდი ორმოც
ვერსტს გაივლის და ქარს ისე გაარღვევს
თურმე როგორც ჩვეულებრივი ხომალდი
მდინარეს.

— მთელს დღეა მიწაზედ რაც გაზეთები
იბეჭდება ყველაზედ უფრო ხნიერი „პეკი-
ნის გაზეთი“ ყოფილა, რომელსაც ჩინეთის
მმართველობა აბეჭდინებს პეკინის ქალაქში.
წელს ამ გაზეთს ათასი წლის არსებობა უდ-
ღესაწაულებია. როგორც 874-ში ისე ეს-
ლაც ყვეთელ აბრეშუმის მატერაზედ იბეჭ-
დება თურმე.

— ვენის ქალაქის გამგებობაში შეუტანიათ
ერთი წინადადება, რომლითაც თხოულობენ,
რომ ყოველს გრძელ-კუდ-კაბიანს ქალს სა-
ზოგადოების სასიეროდ დანიშნულს ალა-
გებზედ სიარული აღეკრძალოსო. მთუ ქა-
ლაქის გამგებობამ ეს წინადადება მიიღო, პარ-
კები, ბაღები და სხვა სასიერო ალაგები
გაიწმინდებიან იმ მტყერისგან, რომელიც
ეხლა ვენის მცხოვრებლებს სულთქმას უჭირ-
ვებს, ძალიან კარგი იქნებოდა, რომ წინადა-
დების შემტანელებს გრძელ-კუდ-კაბიანი ქა-
ლებსათვის დღეა დაეთმოთ. მაშინ ყოველ
დღილას ქუჩები და ხეივნები მშვენიერად
დაიგვოდა.

Table with columns: რაიონი, მზა, დილა, საღამო, II კ., III კ., ცხცხლის გვერდი, ფოტო, ბირჟა, მან. კაპ, მანუანდა, მან. კაპ, განცხადებები. Includes data for various districts and financial information.